

ԱՐԶԱԳԱՆԳ

ARTZAKANK - ECHO

Septembre - Octobre 2012

N° 182

Bimestriel bilingue publié à Genève

CASE POSTALE 153 - 1211 PETIT-SACONNEX 19 - GENEVE/SUISSE

CCP: IBAN CH07 0900 0000 1201 7302 9

Բովանդակություն

էջ 4

- 460000 երթո՝ Ղազարեանի մանրաբանականի համար
- Թուրքիայում ԳԳ բաղաբացիների արգելումը է առաջիկայում գոյք ծեղք բերել

էջ 5

- Անարույթի հայ մեծ սրբավայրը
- Յաներգները նուիրումը ԳՂԸՄ-ի 30-ամեակին

էջ 9

- Սասունցիների մեծ տունը
- Յայկական եկեղեցիները համայնում են «վրացական մշակույթը»

էջ 12

- Թուրքիայի ազգային հետախուզությունը մեծ թույլ դիմումներ է ստացել հայերենի տիրապետողներից

- Թուրքիայի համար կոտորույթի ծնողներին կոտորեցին

էջ 15

- Սայիտը Զեթինսուղուի յորդանանը

Sommaire

p. 2

- La dague du soldat Tiridate

p. 3

- La mort de Vahe Avetyan
- Rien de mieux que la colo !

p. 6

- L'École Topalian fête le livre

p. 7

- «Les filles du château de sable»

p. 8

- Global Warning - Trésors de la musique classique

p. 10

- Un projet d'art écologique
- Trois médailles pour l'Arménie aux JO de Londres

p. 11

- KASA fête ses quinze ans

p. 12

- Abou Lala Mahari
- 14 Arméniens ont participé au projet du robot Curiosity

p. 13

- Khor Virap, puits pieux

p. 16

- Khorovats de l'UAS

UNE NOUVELLE COMMUNAUTE ARMENIENNE SUR LES CHEMINS DE L'EXODE

Alors que la guerre civile se poursuit en Syrie, le sort de l'importante communauté arménienne de ce pays devient de plus en plus inquiétant. L'on compte déjà plusieurs morts et blessés dans les quartiers arméniens de Damas et d'Alep où les combats font rage depuis juillet, entraînant une crise humanitaire majeure pour la population.

Ces dernières semaines, des organisations sociales, politiques et religieuses arméniennes de la Diaspora ont commencé à lever des fonds pour répondre aux besoins de la communauté arménienne de Syrie dont le nombre est estimé entre 60 et 80 mille personnes. Sur une initiative du président Serge Sargsyan, un compte bancaire a été ouvert au sein du Fonds Arménie (*Himnadram*) en vue de collecter des contributions financières pour les Syriens d'origine arménienne. Cette aide ne sera transférée qu'aux dirigeants de la communauté.

En Arménie, où selon le ministère de la Diaspora, quelques 1700 Syriens d'origine arménienne ont trouvé refuge, les autorités ont pris des mesures pour faciliter leur arrivée en simplifiant le processus d'obtention de visas et en leur permettant d'obtenir un passeport au consulat d'Arménie à Alep. Le gouvernement arménien leur permet également d'utiliser leurs permis de conduire validés par les autorités syriennes en Arménie pendant un an après quoi, ils pourront aussi recevoir des licences arméniennes sans le moindre examen de permis de conduire.

Dans le but de donner un peu de répit à des jeunes Arméniens de Syrie qui subissent des violences meurtrières depuis un an, le gouvernement arménien a lancé un programme spécial pour organiser des vacances dans les camps d'été de Hankavan et de Tsakhkadzor. Au mois d'août, plus de 300 écoliers sont arrivés en Arménie par 4 vols spéciaux d'Armavia, parrainés par une banque commerciale arménienne, un organisme de bienfaisance basé à Erevan et un homme d'affaires russo-arménien. Les frais de séjour ont été pris en charge par le gouvernement arménien. >>>

Avec les compliments de
TAVITIAN

Atelier de sertissage

TAVITIAN S.A. - 18, ch. des Aulx - 1228 Plan-Les-Ouates - Téléphone 022 346 93 02 - Fax 022 346 93 04
tavitian@bluewin.ch

Musée d'art et d'histoire – Genève La dague du soldat Tiridate

par Marielle Martiniani-Reber

Sous l'Empire byzantin, on envoyait souvent des Arméniens pour combattre les Bulgares. Mais tout ne se passait pas toujours comme prévu.

Le Musée d'art et d'histoire de Genève, désirant compléter ses fonds byzantins, a récemment acquis une garde de dague gravée d'une inscription grecque d'un grand intérêt historique.

La lame de notre dague a disparu, car elle était en fer, plus fragile que le bronze de la garde. En revanche, la dorure de cette dernière reste très visible sur l'une des faces principales, celle marquée d'une invocation à la Mère de Dieu. L'inscription atteste l'origine byzantine de la garde et ses caractères ont pu être attribués aux VIIIe-IXe siècles. Elle court sur les deux faces, et la première partie est précédée en terminée par une petite croix : +Mère de Dieu aide + Therdatos le *megistan*.

La transcription byzantine *Therdatos*, pour Tiridate, prénom arménien, est connue par d'autres exemples, tandis que le terme de *megistan* (le noble), qui ne désigne pas un titre, marque l'appartenance à l'aristocratie.

Constituant un ensemble ethnique prédominant dans l'Empire, y compris jusque dans les plus hautes sphères de la société byzantine, les Arméniens sont présents non seulement dans les régions orientales, mais aussi en Thrace ou en Macédoine. En effet, afin de contrer les solidarités possibles entre militaires et populations, des empereurs comme Basile II envoient des corps d'armée arméniens, avec parfois leur famille, pour combattre les Bulgares.

Actuellement, il reste encore des traces de ce phénomène historique en Grèce du nord sous la forme de certains patronymes. On peut évoquer, à titre d'exemple, les noms de famille de deux cinéastes bien connus, Costa Gavras et Agnès Varda.

Son nom gravé sur un sarcophage

Dans la première moitié du IXe siècle, le prénom Tiridate – le possesseur de la dague – se retrouve parmi des officiers arméniens, engagés dans l'armée byzantine, mais ayant déserté au profit des Bulgares. Il est mentionné en tant que candidat sur un couvercle de sarcophage de pierre gravé au nom du khan Omourtag (814-831). L'inscription grecque, bien tracée, a pu être traduite ainsi : « Le grand khan Omourtag : le candidat Tiridate était mon homme fidèle et il est mort à Pliska ». Sur cette inscription protobulgare, la transcription de Tiridate est différente (Tourdatzis) mais peut-être est-ce dû au fait que le couvercle a été gravé en Bulgarie, tandis que notre garde a plus vraisemblablement été manufacturée dans un territoire hellénophone.

On est ainsi tenté d'affecter la découverte de cet objet aux pilleurs de la tombe bulgare du candidat Tourdatzis, dont le viol a été constaté lors de la fouille archéologique de 1970. Cependant, si cette hypothèse est très séduisante, elle est quelque peu

UNE NOUVELLE COMMUNAUTE ARMENIENNE SUR LES CHEMINS DE L'EXODE

➤➤➤ D'autre part, le ministère de la Diaspora a mis en place un groupe de travail chargé de l'accueil des Syriens d'origine arménienne en vue de les aider dans leurs démarches administratives, d'organiser la scolarisation des enfants et de proposer des solutions aux différents problèmes rencontrés dans leur quotidien. Avec le concours du ministère de l'Éducation, des cours accélérés d'arménien oriental ont été organisés afin d'assurer une meilleure intégration des enfants en bas âge dans les écoles en Arménie.

D'autres questions telles l'équivalence des diplômes, l'élaboration des programmes d'études adaptés aux écoliers syro-arméniens, difficultés liées à l'emploi, au logement etc. sont en cours d'examen au sein des ministères et départements concernés.

Dans un magnifique élan de solidarité, des particuliers en Arménie et en Artsakh se sont proposés pour héberger des Arméniens de Syrie dans leurs maisons ou villages et plusieurs groupes de citoyens se sont improvisés pour leur offrir des conseils gratuits dans différents domaines.

Cependant, le problème majeur reste celui de l'emploi dans un pays où le taux de chômage est particulièrement élevé. Plusieurs entreprises privées ont déjà affiché des offres d'emploi dans certains secteurs spécialisés. Il est évident que ce facteur est une condition *sine qua non* pour une intégration réussie de ces nouveaux immigrants en Arménie.

Nonobstant l'avenir de ces Syro-arméniens en Arménie, il faut saluer les mesures prises par le gouvernement arménien jusqu'à présent. Malgré les moyens limités dont dispose l'Arménie, l'assistance et le soutien qu'elle s'efforce d'assurer aux Arméniens de Syrie sont significatifs notamment sur les plans moral et psychologique. Ces efforts démontrent que l'Arménie n'est pas indifférente aux malheurs qui frappent les communautés de la Diaspora et qu'elle est prête à les accueillir en cas de besoin.

Il est clair que des fonds importants sont nécessaires pour assurer l'approvisionnement en nourriture, eau, soins médicaux, carburant et électricité aux milliers de familles nécessiteuses restées en Syrie. Il est de notre devoir de leur fournir une aide humanitaire au plus vite. Les fonds devraient être aussi levés de toute urgence, pour assurer un logement et des frais de subsistance aux Syro-arméniens qui se trouvent en Arménie à titre provisoire ou définitif. C'est le moment d'agir!

M.S.

contredite par l'emploi du terme de *megistan*, moins précis que celui de candidat, mais peut-être Tiridate a-t-il conservé une dague réalisée avant son accession au titre de candidat.

Musée d'art et d'histoire - 2, rue Charles-Galland
Rez-de-chaussée, salle byzantine
Tous les jours, de 10h à 18h. Lundi fermé.

La mort de Vahe Avetyan suscite un tollé en Arménie et dans la Diaspora

Le 17 juin, un médecin militaire, et deux de ses collègues avaient été brutalement battus par les gardes de sécurité du restaurant *Harsnakar* à Erevan

dans des circonstances non encore élucidées. Le médecin, Vahe Avetyan, est décédé à l'hôpital deux semaines plus tard, déclenchant une série de manifestations de rue à Erevan contre l'impunité dont jouissent les riches hommes d'affaires proches du gouvernement et leurs gardes du corps notoirement violents. Rappelons que *Harsnakar* est détenu par l'un de ces magnats, le député Ruben Hayrapetyan, qui est également le président de la Fédération euro-arménienne de Football.

Le tollé créé par cette affaire tant en Arménie que dans la Diaspora a contraint Hayrapetyan à démissionner de son mandat de député du Parti républicain à la demande du président Serge Sargsyan.

Six hommes, qui travaillaient comme gardes de sécurité dans le restaurant, ont été inculpés et mis en détention préventive. Les militants des droits de l'homme exigent que Hayrapetyan soit au moins traité comme un suspect dans cette affaire en estimant que les gardes du corps n'auraient pas commis des actes illicites sans en tenir informé leur patron. Hayrapetyan a nié toute implication dans cette affaire, tout en reconnaissant sa responsabilité «morale» dans la mort d'Avetyan. Suite à son interrogatoire par les enquêteurs, la police a annoncé qu'il n'y avait aucune raison juridique de le poursuivre. Hayrapetyan n'était pas présent à *Harsnakar* lors de l'incident.

Les avocats représentant la famille du défunt et les militants des droits de l'homme rejettent les explications de la police et exigent une enquête juste et objective sur la mort de ce médecin de 33 ans.

L'affaire est loin d'être terminée. La mort de Vahe Avetyan a été la goutte d'eau qui a fait déborder le vase. En effet, la société civile en Arménie semble être déterminée à ne pas lâcher prise et à continuer la lutte contre l'atmosphère de l'impunité qui règne en Arménie pour les gardes du corps qui travaillent pour d'influents «oligarques» du pays.

Rien de mieux que la colo !

Pendant les vacances d'été, au mois d'août, nous étions 3 genevois à aller à la colonie de vacances de Bellefontaine (CBAF) dans le Jura français. C'était notre première expérience dans une colo arménienne.

Nous étions 62 jeunes de 7 à 15 ans venus de : Luxembourg, Belgique, Canada, Suisse, Bulgarie, France. Nous étions répartis en 4 tranches d'âges : 7-8 ans, 9-11 ans, 12-13 ans et 14-15 ans. Les animateurs, tous d'anciens colons qui avaient entre 17 et 20 ans, étaient tous très sympas!

Tous les matins et soirs nous nous réunissions pour la cérémonie de levée et baissée des drapeaux accompagnées de chants patriotiques.

Pendant la journée il y avait plusieurs activités: le matin, des activités «à la carte» par petits groupes. Puis, le repas arrivait avec ses surprises culinaires assez intéressantes. Mais heureusement personne n'est mort de faim! Après le repas, il y avait le temps libre où on pouvait jouer au ping-pong ou baby-foot ou bien à des jeux sur les 3 terrains de sports (foot, volley ou basket). Ensuite, venait le temps calme pendant lequel on faisait parfois les fous dans les chambres alors que l'on était supposé se reposer! Puis on faisait une activité au grand air souvent en groupe mélangé (par exemple: chasse au trésor, enquête policière, accro-branches, piscine et pleins d'autres choses drôles). Après cela, on se douchait et après la baissée des drapeaux annoncée par le jingle («sasna par» de Silva Hagopian), on mangeait. Et pour finir la journée en beauté, on faisait des veillées par tranches d'âges, par exemple: Boom avec kotchari, Loup garou, conte improvisé etc. et on allait se coucher.

Nos matinées de la première semaine étaient assez chargées par les répétitions du spectacle qu'on a présenté durant la porte ouverte aux parents venus nous visiter. Cette année le thème de notre spectacle était «Erevan Express»: c'était comme Pékin Express sauf que cela se déroulait en Arménie-visite de différentes régions, danses et chants arméniens et compétitions d'échecs.

La colo c'était trop cool, même les animateurs ont pris du plaisir à rigoler avec nous et surtout danser avec la musique à fond dans les couloirs! Nous en gardons vraiment de très bons souvenirs. On s'est vraiment bien amusé dans cette colo où il règne une ambiance 100% arménienne. Là-bas on s'est fait pleins de nouveaux amis arméniens avec lesquels on garde le contact. Et nous y retournerons sûrement l'année prochaine, espérons avec nos autres amis genevois ou thononais.

VIVE LA COLO !!!

Kristina Khachatourian et Alik Garibian

DJEVA

INDUSTRIE DE PIERRES SCIENTIFIQUES
HRAND DJEVAHIRDJIAN S.A.
CH - 1870 MONTHÉY
VALAIS-SUISSE

IP Inter Protection
Technology
CLEC-SYSTEM™

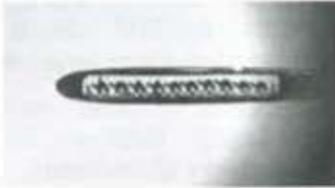
Nettoyage mécanique et protection
interne des conduites contre la
corrosion ultérieure

Rouben OHANESSIAN Directeur
www.interprotection.ch

Tél. 021 731 17 21
info@interprotection.ch

460000 եւրո՝ Ղազարեանի մանրաբանդակի համար

Հայ մանրաբանդակագործ Էդուարդ Ղազարեանի «Անապատի քարաւանդ» կոչուող ոսկեայ մանրաբանդակը Ֆրանսիայում Կաննի աճուրդում վաճառուել է 460000 եւրոյով: Քանդակը ստեղծուել է 1986թ-ին: Գնորդը չի ցանկացել հրապարակել իր անունը՝ յայտնելով միայն, որ այն կը մնայ երկրում:

Յիշեցնենք, որ աշխարհահռչակ հայ միկրոբանդակագործ, այդ հազուագիտ և բարդ արուեստի հիմնադիր Էդուարդ Ղազարեանը վախճանուել է այս գարնանը՝ ապրիլին՝ կեանքի 89-րդ տարում:

Էդուարդ Ղազարեանը ծնուել է 1923 թ. յունիսի 20-ին Երևանում, ստացել է բարձրագոյն երաժշտական կրթութիւն, երկար տարիներ եղել է Հայաստանի ֆիլիհարմոնիկ նուագախմբի կոնցերտմայստրը և սիմֆոնիկ նուագախմբի հիմնադիրներից:

2006 թ. Քեմբրիջի կենսագրական կենտրոնը Էդուարդ Ղազարեանին յայտարարել է բոլոր ժամանակների ամենահանճարեղ մարդկանցից մէկը և պարգևատրել «Կենդանի առասպել» ոսկե մեդալով: Վարպետը պարգևատրուել է նաև 33 մշակոյթի նախարարութեան բարձրագոյն պարգևով՝ ոսկե մեդալով:

Անգէն աչքով անտեսանելի իր առաջին աշխատանքները Էդուարդ Ղազարեանը ցուցադրել է Երևանում աւելի քան կես դար առաջ՝ 1947թ: Լինելով ջութակի հանրայայտ վարպետ-նորարար, տաղանդաւոր երաժիշտ, քանդակագործ և անգերազանցելի ծաղրանկարիչ՝ նա զարմացրել է ամբողջ աշխարհին իր եզակի գործերով: Վարպետի կեանքի իւրաքանչիւր հատուած կարող էր դառնալ նկարչի, երաժշտի, բժիշկ-ակնաբոյժի, սրտաբանի կամ գիտնականի ինքնուրոյն կենսագրութիւն:

Նրա միկրոաշխատանքները դժուարութեամբ են բացատրուում և հիմնականում հասու չեն մարդկային տրամաբանութեանը: Ստեղծագործական բազմաթիւ տարիների ընթացքում Էդուարդ Ղազարեանը ստեղծել է շուրջ 1000 իւրօրինակ միկրոբանդակ: Նրա խոշորագոյն նուաճումը միկրոբանդակագործութեան մի նոր ուղղութեան՝ շարժական միկրոաշխատանքների ստեղծումն էր: Անգէն աչքով անտեսանելի միկրոմարմինները շարժում են՝ կատարելով ոչ սինխրոն շարժումներ՝ չկրկնելով դրանցից և ոչ մեկը: Այս աշխատանքները մինչ օրս մնում են չգերազանցուած, չնայած առաջին շարժական միկրոբանդակների ցուցադրումից անցել է աւելի քան երեսուն տարի:

Էդուարդ Ղազարեանը տաղանդաւոր երաժիշտ է և ջութակի վարպետ-նորարար: Նրա շնորհիւ նորից կեանքի է կոչուել Յ. Ս. Բախի վիոլա-պոմպոզան, որը լռել էր շուրջ 270 տարի: Նա հիմնադրել է հնագոյն երաժշտական գործիքների քառեակ, որի կազմում ստեղծել է 120 ռեզոնատոր ունեցող լարային երգե-

Թուրքիայում Հայաստանի քաղաքացիներին արգելուել է անշարժ գոյք ձեռք բերել

Թուրքական Sabah թերթի փոխանցմամբ՝ Թուրքիայում ոյժի մեջ մտած նոր օրինագծի համաձայն՝ Ադրբեջանի, Ղազախստանի, Ուզբեկստանի ու Պարսից ծոցի արաբական երկրների քաղաքացիները կարող են առանց որևէ նախապայմանի անշարժ գոյք ձեռք բերել Թուրքիայում:

Նոյն օրինագծով՝ Հայաստանի, Սիրիայի, Հիւսիսային Կորեայի, Կուբայի, Լիզերիայի ու Եմենի քաղաքացիներն ամբողջովին զրկուել են Թուրքիայում անշարժ գոյք գնելու իրաւունքից: Իսկ մի շարք երկրների քաղաքացիներին էլ որոշակի պայմաններով է թոյլատրուել գնել անշարժ գոյք:

Օրինակ՝ Ռուսաստանի և Ուկրաինայի քաղաքացիներին արգելուել է սեփականութիւն ձեռք բերել Սև ծովի ափին: Իսկ ահա Կրաստանի քաղաքացիները կարող են սեփականութիւն ձեռք բերել Թուրքիայի բոլոր շրջաններում՝ բացառութեամբ ափամերձ և սահմանային շրջաններից:

Յիշեցնենք, որ աւելի վաղ Թուրքիայի տնտեսութեան նախարարի խորհրդական Ալիարսլան Ույմազը յայտարարել էր, որ նոր օրինագծով օտարազգի գնորդը կարող է գնել մինչև 60 հեկտար տարածք: Օտարազգի գնորդը կարող է հողատարածք ձեռք բերել նաև ռազմական կառոյցների մօտ, բայց միայն Գլխաւոր շտաբի թույլտուութեան դէպքում:

Բացի այդ, նոր օրէնքով օտար քաղաքացիներին թոյլատրուում է գնել իւրաքանչիւր նահանգի տարածքի 10 տոկոսից ոչ աւելին: Աւելի վաղ Թուրքիայում հողատարածք կարող էին գնել այն երկրների քաղաքացիները, որոնցում կարող էին հողատարածք գնել Թուրքիայի քաղաքացիները

www.1in.am

հոն՝ մի նոր, անհաւատալի հարուստ ձայնով հզօր գործիք:

Նրա ցուցահանդեսները գրաւել են շատերի սրտերն աշխարհի տարբեր երկրներում՝ Միացեալ Նահանգներում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Իսպանիայում, Հարաւսլաւիայում, Ճապոնիայում, Իրանում, Եգիպտոսում, Ռուսաստանում և այլուր: Միայն 1983 թ. ընթացքում Էդուարդ Ղազարեանի անունը 9 անգամ յիշատակուել է ռուսական «Դիվո» ռեկորդների գրքում (Գինեսի ռեկորդների գրքի ռուսական տարբերակը):

Լուս-Անջելոսում կայացած՝ Վարպետի «Հրաշքների աշխարհ» ցուցահանդեսը ամերիկացի այցելուներն անուանել են «Աշխարհի ութերորդ հրաշալիք»: Վարպետը ստեղծել է նոր երաժշտական ատումատ-գէնք, որն աշխարհում առաջինն է, որը ոչ թէ սպանում է, այլ մեծ հաճոյք պատճառում երաժշտասերներին: Ատումատի վրայ տեղադրուած են աշխարհի տարբեր ազգերի շուրջ 40 երաժշտական գործիքներ, որոնցից շատերի վրայ Վարպետը կատարում է հայ, ռուս և արևմտաեւրոպական երգահանների ստեղծագործութիւններ:

այսօր.am

Նեմրուզի հայ հեթանոսական մեծ սրբավայրը. Աշխարհի 8-րդ հրաշալիքը

Հայկական լեռնաշխարհին մեջ, փոքր Նեմրուզ լեռան վրայ գտնուող հայ հեթանոսական Աստուածներու յուշարձանախումբը կը շարունակէ մնալ Թուրքիա այցելող

զբօսաշրջիկներու հետաքրքրութեան շրջանակին մէջ: Սակայն, թէ՛ ցուցանակներուն վրայ, թէ՛ զբօսավարներու պատմածներուն մէջ, ի սպառ կը բացակայի «հայ» անունը, եւ կը շեշտուի միայն յունական Աստուածներու անունները: Հայկական Երուանդունիներու թագաւորութեան կրտսեր ճիւղի՝ Կամախի արքայ Անտիոքոս Ա-ը, որ Քրիստոսէ առաջ 70 թուականին, Հայոց արքայ Տիգրան Մեծի կողմէ թագադրուել էր Տիգրանեան թագով, 2150 մեթր բարձրութիւն ունեցող Նեմրուզ լեռան վրայ իր դամբարանն էր կառուցեր, շրջակայքին տեղադրեր էր հեթանոսական Աստուածներու եւ իր արձանը: Նեմրուզ լեռան գագաթին կը գտնուի Անտիոքոս Ա-ի դամբարանը, որ կը ներկայացնէ մօտ 50 մեթր բարձրութեամբ բլրածեւ աւազախումբ, որուն ներսը, ըստ պնդումներուն, թաղուած է Անտիոքոսը:

Աւազաբլուրներու արեւելեան եւ արեւմտեան կողմերուն՝ Անտիոքոս Ա-ի կողմէ կանգնեցուցեր են Արամազդի, Անահիտի, Միհրի, Տիրի եւ Վահագնի մօտ 9 մեթր բարձրութեամբ արձանաշարքերը: Բացի իր եւ Աստուածներու արձաններէն, Անտիոքոսն այնտեղ կանգնեցուցեր է նաեւ թագաւորութեան խորհրդանիշ առիւծի եւ արծուի արձանները, որոնց մերձակայքին կը գտնուին Անտիոքոսի նախնիներու պատկերները՝ քանդակուած ժայռաքեկորներու մէջ: UNESCO-ի համաշխարհային ժառանգութեան ցանկին մէջ ընդգրկուած Նեմրուզ լեռան դամբարանաբլուրը մեծ վեճի առարկայ է դարձեր Թուրքիոյ Ատրեւման եւ Մալաթիա նահանգներու միջեւ: Նեմրուզ լեռը կը գտնուի Ատրեւման նահանգի տարածքին վրայ, սակայն Մալաթիայի նահանգապետարանը կը պնդէ, որ լեռան վրայ կը գտնուին յուշարձաններ, որոնք կը մտնեն Մալաթիոյ նահանգին մէջ: Տարիներ տեւող այս վեճը դեռ վերջնական լուծում չէ ստացեր:

Ատրեւմանի նահանգապետարանը բազմաթիւ բողոքներ է ներկայացուցեր՝ զգուշացնելով Մալաթիոյ նահանգապետարանին՝ Նեմրուզ լեռան աստուածներու պատկերները չօգտագործել որպէս Մալաթիոյ խորհրդանիշ: Այս վեճի պատճառն այն է, որ Նեմրուզ այցելող զբօսաշրջիկները մեծ գումարներ կը ծախսեն, ուստի ամէն նահանգ կ'աշխատի՝ զբօսաշրջիկները, իր նահանգի միջոցով, ուղղորդել դէպի Նեմրուզ: Լեռան վրայ տիրող անբարենպաստ եղանակային պայմանները՝ ուժեղ քամիները եւ սաստիկ սառնամանիքները մեծ վնաս կը հասցնեն յուշարձաններուն: «Մեր բունը փախեր է այն մտահոգութենէն, որ յանկարծ այդ արձանները կրնան վնասուիլ: Իմ ձեռքս ըլլար, վերմակս այդ արձաններուն վրայ կը գցեի», - առիթով մը ըսեր էր Թուրքիոյ մշակոյթի եւ թուրիզմի նախարար Էրթուրողլու Կիւնայը՝ շեշտելով, որ իրենք տարբեր առաջարկներ են ստացեր՝ արձաններու պահպանման հետ կապուած: Ըստ նախարարին, որոշ մասնագետներ կ'առա-

ՀԱՄԵՐԳՆԵՐ ՆՈՒԻՐՈՒՄԾ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 30-ԱՄԵԱԿԻՆ Թիթեռ Ջահանեան

Իւրաքանչիւր ամեակ, իւրաքանչիւր տարեդարձ ապացուցում եւ շարունակում է իր յաղթական երթը դէպի նպատակադրուած սեւեռակետը:

Եւ այսպէս, 2012 թուականի Մարտի 18-ին եւ Յունիսի 2-ին, Հայ Դպրոցական եւ Ընտանեկան Միութիւնը 2 համերգներով նշեց իր 30 տարիների յանձնառու եւ ազգանուէր գոյութեան տարեդարձը:

Մարտի 18-ին Չուրիխի Նոյմուստեր եկեղեցում տեղի ունեցաւ Նիու եորքից հրաւիրուած դաշնակահարուհի Սոֆիա Մելիքեանի համերգը: Հնչեցին կտորներ աշխարհահռչակ երաժիշտներից ինչպէս՝ Մոցարտ, Լիստ, Ռախմանինով, Կոմիտաս, Ա. Խաչատրեան եւ Ա. Բաբաջանեան:

Իսկ Յունիսի 2-ին կայացաւ Հայազգի հանրայայտ երաժիշտ Ռոբերտ Ամիրխանեանի եւ շնորհալի երգչուհի Սեդա Ամիրկարայեանի համերգը: Չուրիխի Ֆոլքս Հաուսում: Եղան պահեր երբ դահլիճը մէկ ձայն դարձաւ Ամիրխանեանի եւ Ամիրկարայեանի հետ, ինչպէս *Երազ իմ երկիր* Հայրենիք եւ *Հայի այլեր* երգերի կատարման ընթացքում:

Հանդիսատեսը թողնելով դահլիճը իր հետ տարաւ այդ հրաշալի համերգի ուրախ եւ հաճելի յուշերը...

շարկեն արձանները պատել քիմիական լուծոյթներով, որոնք կ'ապահովեն արձաններու ամրութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ արձաններու շուրջ ապակեայ պատ կառուցել կամ վրան տեղադրել: «Ձմրան եղանակին՝ լեռան վրայ ուժեղ քամի կ'ըլլայ եւ ատոր չեն դիմանար թէ՛ վրանը, թէ՛ ապակեայ պատերը: Իսկ ամուր ապակեայ պատեր կառուցելու համար անհրաժեշտ է հիմքեր փորել, ինչ որ անելի վնաս կու տայ արձաններուն: Ատոր համար այլ կը մտածենք, որ ամենէն յարմար տարբերակն այն է, որ արձանները ուղղաթիռով տեղափոխուին 800 մեթր ներքեւ գտնուող Քահթայի թանգարաններն մէկուն մէջ», - նշեր էր Էրթուրողլու Կիւնայը:

L'École Topalian fête le livre arménien 24 juin 2012

A l'occasion de «Erevan capitale mondiale du livre» et les 500 ans de l'imprimerie arménienne, l'École Topalian avait dédié sa fête de fin d'année au livre arménien: chacune des quatre classes avait ainsi préparé un programme spécial mettant en valeur le livre et la littérature arméniens.

La classe de Meda Khachatourian, celle des plus grands, a présenté le résultat de ses recherches sur l'histoire de l'imprimerie arménienne et du sondage sur l'importance du livre réalisé auprès de ses camarades et des enseignantes (voir le texte ci-contre). La présentation, sous forme d'un diaporama audiovisuel bilingue – audio en arménien lu par les trois élèves et la traduction française en image, était entièrement conçue et réalisée de main de maître par Valya Dadoyan.

Les élèves de la classe de Valya Dadoyan ont récité tour à tour un texte sur le livre et sur l'importance de la langue maternelle, chaque élève ayant autour du cou un petit livre de contes arméniens. Un grand «Ourbataguirk», le premier livre imprimé arménien, confectionné par Valya faisait le décor de cette présentation.

Les élèves de la classe de Nevrik Azadian ont à leur tour lu des textes choisis d'auteurs arméniens. Chaque lecture était accompagnée d'un diaporama présentant le texte original et la photo de l'élève. Ces diaporamas, très joliment illustrés, étaient l'œuvre de la jeune enseignante et nouvelle recrue, Ani Eblighatian, qui depuis son arrivée à l'école ne cesse d'apporter des idées nouvelles. Ce n'est pas étonnant qu'elle soit si aimée des enfants et particulièrement appréciée de ses collègues.

La classe de Hasmik Meliksetian, celle des tout petits, a clôturé ce bel hommage à la langue et au livre arméniens par des poèmes brillamment récités. L'audience était sous le charme de ces petits bouts de chou qui n'étaient malheureusement pas très nombreux suite à des absences pour cause de maladie.

L'audience était très impressionnée par la qualité des présentations, le niveau de connaissances et la facilité de lecture de tous les élèves dont une grande majorité est issue de familles mixtes. On ne peut que s'incliner devant le travail de titan accompli par les enseignantes et les remercier de leur engagement et leur dévouement inconditionnels.

Selon la tradition de l'école, des médailles furent décernées aux meilleurs élèves (*) et tous les autres furent récompensés de prix d'encouragement. Les beaux chants arméniens, avec Valya Dadoyan au piano et les belles danses traditionnelles sous la direction de Christina Galstian clôturèrent la partie officielle de cette très belle fête de fin d'année. Les convives furent ensuite conviés à partager une succulente grillade et un beau buffet garni préparés par Aleksï Doudak, Alain Wurry, Nejdeh Khachatourian et de profiter d'un bel après-midi ensoleillé dans les jardins du Centre arménien où un grand château gonflable faisait la joie des enfants.

Félicitations et chaleureux remerciements aux enseignantes, à la direction ainsi qu'aux amis de l'École Topalian pour la réalisation de cette magnifique fête.

Un participant

(*) Ani Kurghinian – prix du meilleur résultat grâce à l'engagement des parents dans son apprentissage de la langue arménienne, classe de V. Dadoyan
Kami Gandolfi – meilleur élève, classe de N. Azadian
Anna Sargsyan – meilleure élève, classe de V. Dadoyan
Siran Gandolfi – meilleure élève, classe de H. Meliksetian

Երեւանը այս տարի գրքի համաշխարհային մայրաքաղաքն է որտեղ կը տօնուի գիրքը եւ Հայ տպագրութեան 500 ամեակը:

405 թուին երբ Մետրոպ Մաշտոցը յօրինեց Հայոց գրերը, հայ ժողովուրդին առիթ տրուեց թարգմանել ու գրքեր գրել հայերէն լեզուով: Վախճանը դարձան թարգմանութեան եւ ընդօրինակման կենտրոններ և հայ ազգը ապրեց իր ոսկէ դարը:

Բայց ձեռագիր գիրքը շատ ժամանակ և աշխատանք էր պահանջում: Նոյն գրքից երկու օրինակ ունենալու համար թարգմանիչները աշխատում էին ամիսներ եւ նոյնիսկ տարիներ: Եւ այսպէս, գրքի ու գիտութեան տարածումը շատ դժուար աշխատանք էր:

Հայերէն գիրքը վտանգուած էր նաեւ պատերազմների պատճառով քանի որ մեծ թուով հայերէն գրքեր ոչնչացել էին:

Հայ գիրքը նոր կեանք ստացաւ երբ 16-րդ դարասկզբին, Յակոբ Մեղապարտը Վենետիկում ստեղծեց առաջին հայերէն տպագիր մեքենան եւ 1512 թուին տպագրեց առաջին հայերէն տպագիր >>>

L'École Topalian fête le livre arménien

»»» գիրքը՝ Ուրբաթագիրք անունով: Հայաստանի առաջին տպագրատունը ստեղծուեց 1771 թուին Վաղարշապատ քաղաքում (ներկայ էշմիածին):

Գրքի տոսի առիթով փորձեցինք իմանալ թե գիրքը ինչ կարելուօրինակ ունի մեր դասընկերների եւ ուսուցիչների համար: Տիկին Վալիան, Տիկին Ներիկը, Տիկին Յասմինը եւ Օրիորդ Անին մեզ բացատրեցին թե գիրքը շատ կարելու մասնիկ է մեր կեանքի մէջ քանի որ այն մեզ փոխանցում է տարբեր եւ բազմազան գիտելիքներ, զարգացնում է մեր բառապաշարը եւ թելեր տալիս մեր երեւակայութեան: Հայերեն գիրքը դեռ աւելի կարելու է մեր մայրենին եւ մշակոյթը պահպանելու եւ զարգացնելու համար:

Իսկ մեր ընկերները բոլորն էլ սիրում են գիրքը, իհարկէ սիրում են նաեւ ipad-ն ու nintendo-ն: Բոլորը կարող են ֆրանսերէն գրքեր բայց ցաւօք դժուարանում են սահուն կարդալ հայերէն գրքեր, հակառակ նրան որ բոլորն էլ շնորհիւ մեր թօփալեան դպրոցի հայերէն գրերը շատ լաւ գիտեն:

Այս բոլորից ելնելով գտնում ենք որ հայերէն կարդալ քաջալերելու համար կարելի է երկլեզու գրքեր տպագրել երեխաների համար: Կարծում ենք նաեւ հարկաւոր է աւելի յաճախ Հայաստան գնալ, մասնակցել ճամբարների եւ այլ ծրագիրների, որպէսզի լիովին սնուեք հայերէնով՝ լսենք, խօսենք ու կարդանք հայերէն ու այսպիսով մեր հերթին գուրգուրենք ու պահպանենք, դարերի խորքից մեզ հասած մեր անգին մայրենի լեզուն եւ մշակոյթը:

Մանի Վիուրի
Քրիստինա Խաչատրեան
Սեւան Ստեփանեան

Cette année Erevan est la Capitale mondiale du livre où on fête et honore le livre et par la même occasion les 500 ans de l'imprimerie arménienne.

Lorsqu'en 405-406 l'alphabet arménien fut inventé par Mesrop Machtots, les Arméniens purent traduire et écrire des ouvrages dans leur propre langue. Les monastères devinrent des centres importants de traduction et de transcription et le peuple arménien vécut son Age d'Or.

Mais les transcriptions demandaient beaucoup de travail et de temps. Pour avoir un deuxième exemplaire d'un même ouvrage, les traducteurs ou les scriptes travaillaient des mois voire même des années.

Les manuscrits arméniens étaient menacés également par les nombreuses invasions et batailles subies par l'Arménie suite auxquelles de nombreux manuscrits étaient détruits.

Le livre arménien connut une renaissance au 16ème siècle lorsque Hakob Meghapart fabriqua à Venise la première machine à imprimer en arménien et en 1512 imprima le premier livre arménien du nom de «Ourbataguirk» (Le livre de vendredi). En Arménie, la première imprimerie fut créée en 1771 à Vagharchapat (actuellement Edjmiatzin).

«Les filles du château de sable» dans la liste des best-sellers de New York Times

Le roman «The Sandcastle Girls» (Les filles du château de sable) de Chris Bohjalian est entré dans la liste des best-sellers du «News York Times». Il a été présenté en juillet sur une chaîne de télévision américaine par la présentatrice-vedette Oprah Winfrey. Le sujet du roman, le génocide arménien, a retenu l'attention des journaux américains tels que «Miami Herald», «The Florida Times Union», «The Minneapolis Star Tribune», «The Columbus Dispatch», «The Milwaukee Journal Sentinel» etc.

Le livre raconte une histoire d'amour qui commence en Syrie à Alep en 1915 et se termine à New York en 2012. L'auteur y fait état du génocide arménien, tenant le lecteur en état de choc à la révélation d'un secret déchirant. C'est l'histoire d'Elizabeth et Armen, qui lui a perdu sa femme et sa petite fille. L'intrigue repose sur des faits réels vécus par la famille de Chris Bohjalian.

De grands-parents survivants du génocide des arméniens, Chris Bohjalian est né le 12 août 1961 à White Plains (N.Y) d'un père Arménien et d'une mère Suédoise. Il est l'auteur de 15 romans dont le best-seller *Les sages femmes* (1997).

A l'occasion de la fête du livre, nous avons tenté de savoir par un sondage quelle était l'importance du livre pour nos enseignantes et nos amis. Madame Valya, Madame Nevrik, Madame Hasmik et Mademoiselle Ani nous ont expliqué que le livre est un élément très important de notre vie car il nous informe et nous instruit, il élargit notre vocabulaire et développe notre imagination. Le livre arménien est encore plus important car il permet la préservation de notre langue maternelle et notre culture.

Nos amis aiment, tous, le livre et la lecture, bien qu'ils aiment également les ipads et les nintendos! Ils lisent, tous, activement des livres en français. Ils ont toutefois quelques difficultés à lire des livres en arménien malgré le fait qu'ils connaissent tous très bien l'alphabet arménien grâce à notre Ecole Topalian.

Suite à ce petit sondage, nous sommes arrivés à la conclusion que pour encourager à lire en arménien, il faudrait imprimer pour les enfants des contes et des livres bilingues. Nous pensons également qu'il est important et nécessaire d'aller plus souvent en Arménie, de participer à des camps et à des projets afin d'immerger entièrement dans l'arménien - écouter, parler et lire en arménien - et ainsi contribuer à notre tour à la préservation de notre précieuse langue et de notre culture plusieurs fois millénaire.

Marie Wurry
Kristina Khachatourian
Sevane Stepanian

GLOBAL WARNING

(crise)

s'il est vrai que tout être
dans sa vie
devient un jour prophète
aujourd'hui
c'est mon jour ...

drogués et alcooliques
hommes et femmes
putes et vierges
croyants et incroyants
vous qui

tout nus dans vos rêves puérils
dévorez des yeux
des vulves et des verges

oyez

en ville sont apparus
des détraqués d'une nouvelle engeance
des fous furieux des bêtes fauves
qui remplissent leurs verres de sang racial
dont les souleries affectent la couche d'ozone
dont la pollution attaque les gratte-ciel

drogués de tous les pays
alcooliques hermaphrodites putes
croyants et incroyants
venez unissons-nous

avant qu'il ne soit trop tard
proclamons la FURIE GOLOBALE
avant que ne soit isolé le gène de la furie
avant que la température ambiante
n'atteigne celle de l'enfer

mais peut-être est-il déjà trop tard ...

Poème extrait de *Moi je n'ai pas de nom* (poèmes 1996-2003), Ed HKM, Erevan 2003.

Née en 1960 à Erevan, Sona Van habite depuis plusieurs années à Los Angeles.

drogués alcooliques de toute race
vierges et putes
croyants et incroyants
(pour le dieu nouveau
vous êtes tous génétiquement
égaux)

venez s'il vous plaît
approchez-vous sans bruit
approchez de l'arche nouvelle
(que leur enfer
reste le leur !)

aujourd'hui j'ai voulu
recommencer toute mon histoire
depuis la fin
(comme les saints le firent
semble-t-il
dans l'Evangile)
comment pourriez-vous ne pas me croire
vous qui avez cru aux histoires d'enfer
et de paradis

s'il est vrai que tout être
dans sa vie
devient un jour prophète
aujourd'hui
c'est mon jour ...

Sona VAN

Trad. de l'arménien oriental par Vahé GODEL

Trésors de la Musique Classique : Grand Concert de Gala à l'occasion du 25ème Anniversaire de Concertus Saisonnus

Les Concertus Saisonnus, organisation de concert au service des artistes de la région, fête son vingt-cinquième anniversaire en 2012. Quoi de mieux pour le marquer, que d'offrir au public les plus beaux fleurons du classique et de l'opéra, de Bach à Verdi en passant par Bellini, Puccini, Beethoven, Mozart, Bizet...

A cette occasion, Les Concertus vous proposeront d'entendre en un seul et même gala, une myriade de chefs d'œuvres que sont le prélude de la suite pour violoncelle ainsi que le concerto pour piano BWV 1052 de Bach, l'andante du 21ème concerto de Mozart, le premier mouvement de la 5ème symphonie de Beethoven, quelques extraits des Quatre Saisons de Vivaldi et bien sûr, les fameux airs d'opéra que sont « La donna è mobile » de Rigoletto de Verdi, « Casta Diva » de la « Norma » de Bellini, les airs de la Reine de la nuit de « La Flûte enchantée » de Mozart, ou « L'amour est un oiseau rebelle » de « Carmen » de Bizet...et bien d'autres surprises musicales.

Autour du chef d'orchestre Luc Baghdassarian, de l'Orchestre de Ribaupierre, du Chœur Symphonique de Vevey et du Chœur A Cappella d'Yverdon, seront réunis d'éblouissants solistes.

Ne manquez surtout pas ce rendez-vous !
Les locations sont ouvertes !

Les Trésors de la Musique Classique

Grand Concert de Gala Les plus grandes œuvres de concerts et d'opéras

Orchestre de Ribaupierre
Chœur Symphonique de Vevey
Chœur A Cappella d'Yverdon
Direction : Luc Baghdassarian

Vendredi, 16 novembre 2012 à 20h30
Victoria Hall (Rue Général-Dufour 14, Genève)

www.concertus.ch – pierrevincent@concertus.ch

Սասունցիների մեծ տոնը. Հայերը ուխտ են կատարել Մարութայ սարում

Ներկայումս Թուրքիայի տարածքում գտնուող Սասունի Մարութայ (Մարաթուկ) սարի հերթական ուխտին են մասնակցել հայաստանցիներ, Սփիւռքից եւ Թուրքիայի տարբեր վայրերից ժամանած հայեր:

Ինչպէս Սասունից տեղեկացնում է NEWS.am-ի թղթակիցը, Մարութայ սարի վերելքն այս տարի կազմակերպուել էր «Սասունի եւ Մուտքիի հայերի միութեան» կողմից: Բոլոր ուխտաւորները կարողացան առանց խոչընդոտների բարձրանալ եւ կատարել իրենց ուխտը Մարութայ Բարձր Աստուածածին մատուռում, չնայած որ թուրքական մամուլում տեղեկութիւն էր տարածուել, որ Սասունի քաղաքապետն ու քայմաքամը արգելել են իրականացնել ուխտը՝ պնդելով, թէ այն համընկնում է մուսուլմանների ամենայայտնի տոնին՝ Ռամադանին: Սասունի քաղաքապետարանը նշել էր, թէ տոնը տեղափոխուում է սեպտեմբերին՝ հաշուի չառնելով, որ յստակ օր ունեցող տոները չեն տեղափոխուում, այն էլ մի քանի ամիս անց:

Սասուն ժամանած մօտ 100 հայերը յատուկ փոխադրամիջոցներով յուլիսի 28-ի երեկոյեան բարձրացան Մարութայ սարի լանջը, որտեղ միասին ընթրեցին եւ հայկական երգ ու երաժշտութեամբ շարունակեցին տօնական երեկոն:

Առաւօտեան ժամը 4:00-ին առաջին խումբը սկսել է վերելքը, որին հետեւել են միւսները: Մօտ 2 ժամ յետոյ ուխտաւորները հասել են Մարութայ Բարձր Աստուածածին մատուռի մօտ, որը գտնուում է Մարութայ սարի գագաթին՝ 2973 մետր բարձրութեան վրայ: Ուխտաւորները մատուռում մոմ են վառել, միասին աղօթել եւ հոգեւոր երգեր կատարել:

Ուխտագնացութեան մասնակցում էին «Մարաթուկ» ազգագրական երգի պարի համոյթը, Սփիւռքի մի շարք երիտասարդական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ եւ այլք:

Նշենք, որ Մարութայ սարը գտնուում է Արեւմտեան Հայաստանի Սասուն գաւառում եւ եղել է սասունցիների սիրած եւ պաշտելի սարը, որը կոչուել է Նաեւ Մարաթուկ:

NEWS.am

խմբ. Նշենք, որ օգոստոսի վերջերին անյայտ չարագործներ քանդել են Մարութայ սարի Բարձր Աստուածածին մատուռի տանիքի եւ մուտքի մի հատուածը:

Հայկական եկեղեցիները համալրում են «վրացական մշակոյթը»

Թուրքիայում հայկական համարւող 3 եկեղեցիներ և 300 պատմական արժեքներ անդառնալիք են վրացական գրանցուեցին: 1915թ-ից մինչ օրս հայ ժողովուրդը կրում է նաև մշակութային արժեքների անդառնալի կորուստներ:

Օջքի քաղերդոնիկ եկեղեցի (Ներկայիս թուրքիա)

Թուրքիայի և Վրաստանի միջև միջկառավարական համաձայնութեամբ թուրքական կողմը աւարտել է Էրզրում, Արդուին և Արդահան նահանգներում «վրացական կրօնական ժառանգութեան» մշակութային արժեքների գրանցումը և երեք եկեղեցիների չափագրման նախագծային աշխատանքները, հետագայում դրանք վերականգնելու նպատակով: 2003թ-ից Թուրքիայի Փամուկկալէ և Սիվաս համալսարանների ճարտարապետութեան ֆակուլտետի մասնագետները ուսումնասիրել և գրանցել են շուրջ 300 կրօնական և պատմա-մշակութային արժեքներ, որոնց մեծամասնութիւնը Տայքի Հայ-Բագրատունեաց իշխանապետութեան ժառանգութիւնն է, սակայն ներկայացուել և գրանցուել են որպէս վրացական կրօնական ժառանգութիւն: Երկու համալսարանի մասնագետներ աւարտել են նաև հայկական քաղկեդոնական Խանդզաւ, Օջքի և Իշխան եկեղեցիների վերականգնման նախագծային աշխատանքները, որոնք Թուրքիայի մշակոյթի նախարարութիւնում գրանցուած են որպէս վրացական եկեղեցիներ և սպասում են Թուրքիայի պետքիւջից յատկացումների՝ այդ աշխատանքները վրացական կողմի մասնագետների հետ իրականացնելու համար: Այս երեք եկեղեցիների խնդիրը վաղուց օրակարգում է և բազմիցս քննարկուել է նաև հայկական մամուլում:

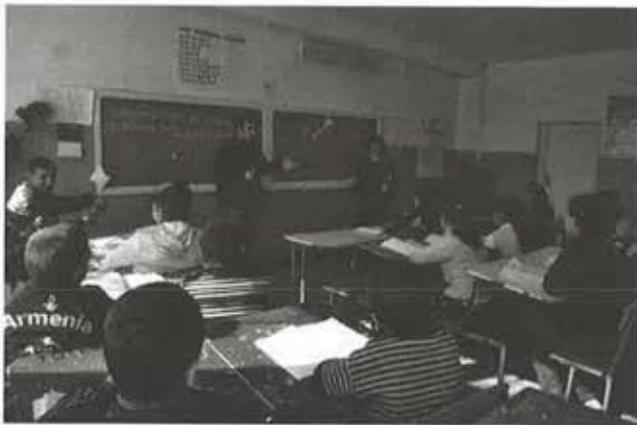
Թուրքական կողմը չի բացայայտում այն 300 կրօնական մշակութային արժեքների ցանկը, որոնք պատկանում են հայկական մշակոյթին, սակայն գրանցուել են որպէս վրացական:

Եթէ այսպէս շարունակուի, 21-րդ դարում կը պարզուի, որ ներկայիս Էրզրում, Արդուին և Արդահան նահանգներում 10-րդ դարից սկսած ապրել են միայն վրացիներ, քանի որ պահպանուել են միայն «վրացական պատմա-մշակութային ժառանգութեան հետքերը, որոնք գրանցուել են թուրքերի կողմից»:

Ինչպէս յայտարարել է ճարտարապետական խմբի ղեկավար, դոկտոր Ֆահրիյէ Բայրամը, խումբը նպատակ ունի իրենց ուսումնասիրած և չափագրած բոլոր «վրացական» պատմա-մշակութային, կրօնական արժեքները ներկայացնել գրքի տեսքով երեք լեզուներով՝ անգլերէն, թուրքերէն, վրացերէն:

Un projet d'art écologique Ou comment des écoliers et des plongeurs participent à la création d'un mur cyclopéen

Très attachée à la préservation du patrimoine historique, culturel et naturel arménien ainsi qu'à la diffusion de l'art contemporain en Arménie, SEVAK Association et l'artiste Alina Mnatsakanian ont lancé en octobre 2011 un projet original combinant art et pédagogie: « Nos murs cyclopéens ». L'objectif du projet est d'interpeller le grand public sur le passé historique de l'Arménie, la situation actuelle du pays et l'avenir des générations futures.

Le concept: En miroir aux ruines cyclopéennes datant du 4ème et du 5ème millénaires, situées dans le village Lchashen s'érigeront prochainement d'autres murs créés à partir de déchets collectés sur les rives du Lac Sévan. Cette oeuvre d'art participatif doit impliquer les habitants de la région et contribuer à la réalisation d'actions pédagogiques pour l'éducation à l'environnement et l'éveil à la préservation du patrimoine culturel en Arménie.

La phase préparatoire a démarré fin octobre 2011 par des collectes de déchets sur les rives du lac Sévan: celles-ci ont été principalement réalisées par des écoliers de la région et des étudiants d'Erevan. En deux jours, ce sont 130 bénévoles qui se sont mobilisés et environ 9m3 de déchets qui ont été collectés, triés puis stockés. De nouvelles collectes ont eu lieu courant juillet 2012 à Lchashen.

Ces collectes permettent bien sûr de sensibiliser le grand public et de nettoyer plusieurs sites pollués mais aussi de pouvoir donner une seconde vie aux déchets collectés: en les triant et les recyclant pour en faire de nouveaux objets... ou encore en laissant libre cours à l'imagination créative!

C'est à cela que se consacre aujourd'hui l'artiste Alina Mnatsakanian qui vient de lancer la création de l'oeuvre d'art cyclopéenne. Des bouteilles plastiques multicolores, bouts de ferrailles rouillés et d'autres vestiges de notre mode de vie contemporain sont maintenant, compactés, assemblés et finalement transformés en « pierres » qui composeront le mur. « Ces murs ont vocation à rassembler, et non à séparer » dit l'artiste.

Trois médailles pour l'Arménie aux Jeux Olympiques de Londres

L'Arménie a participé aux Jeux Olympiques de Londres du 27 juillet au 12 août 2012 avec 25 sportifs: 6 en haltérophilie, 7 en lutte, 4 en athlétisme, 2 en judo, 2 en natation et un en taekwondo, boxe, gymnastique et tir. La délégation arménienne, soutenue par l'Ambassade d'Arménie en Grande Bretagne et des membres de la communauté arménienne de Londres, a assuré à l'Arménie la 60^è place au classement final avec une médaille d'argent et deux de bronze.

Ainsi, le 5 août, Arsen Julfalakyan a remporté une médaille en argent dans la discipline de lutte gréco-romaine (-74 kg). Le même jour, Hripsime Khurshuyan a offert une médaille de bronze à l'Arménie à l'issue des épreuves de l'arraché de l'haltérophilie femmes (+ 75 kg). Le 7 août, Artur Aleksanyan a gagné une médaille de bronze en lutte gréco-romaine (-96 kg).

Rappelons qu'un autre Arménien, le judoka Arsen Galstyan, a gagné le titre de champion olympique sous les couleurs de la Russie dans la catégorie des moins de 60kg.

Pour le futur, les porteurs du projet souhaitent que l'oeuvre d'art soit exposée dans plusieurs villes d'Arménie et donne lieu à des présentations et des débats en lien avec les problématiques du projet: préservation et valorisation du patrimoine, gestion des déchets, éducation à l'environnement, art contemporain etc.

Parmi les partenaires du projet: Swiss Cooperation Office for the South Caucasus, Ville d'Erevan, Commune de Lchashen, Ministères de la République d'Arménie (Environnement, Education, Développement urbain, Economie), Art and Cultural Studies Laboratory (ACSL) d'Erevan, Eco-Engineering, Centre Arménien de Recherches et de Plongées Subaquatiques (CARPS)

Vous souhaitez en savoir plus? Contactez-nous!

Responsable artistique: alina@alinamn.com

Responsable environnement:

jeanne.barseghian@sevak-association.org

Organisation en Arménie:

nazeli.rehanian@sevak-association.org

KASA fête ses quinze ans

C'est près de cent personnes, essentiellement suisses et françaises, qui se sont retrouvées au centre de congrès de la Longeraie sur Morges samedi 25 août pour fêter les quinze ans de KASA : des sponsors de KASA, des voyageurs rentrés enthousiastes.

Avec un menu très varié et alléchant, où alternaient musique arménienne - *Lia Hakhnazaryan*, piano, *Noémie Pulzer*, flûte, *Kariné Mkrtychyan*, soprano d'une rare intensité -, et de poésie inspirée par un voyage en Arménie - *François Debliuë*.

Et deux court-métrages, l'un de Yann André, civiliste suisse parti deux fois à Gumri, à l'écoute des questions des jeunes arméniens, et l'autre d'archives sur l'évolution de KASA. *Madame Satenik Abgarian*, de l'ambassade d'Arménie en Suisse, releva le rôle de KASA dans la croissance de l'Arménie par le biais de constructions et de formations, ainsi que les échos hautement positifs des touristes emmenés par KASA.

De son côté *Monsieur Konstantin Obolensky*, ambassadeur de Suisse en Arménie, de passage, se réjouit de l'intensification des relations entre la Suisse et l'Arménie et précisa combien il avait apprécié la collaboration avec les jeunes de KASA à Erevan et à Gumri depuis son arrivée en 2009. Des jeunes que l'Ambassade de Suisse a été ravie de soutenir pendant un an via une formation à la société civile intitulée « Jeunes citoyens » ; un projet moteur, qui va heureusement pouvoir se continuer en 2013 via le nouveau financement que KASA a trouvé.

A souligner également la présence très vivante de trois déléguées de KASA-Arménie : *Gyané Karapetyan*, première directrice, qui évoqua l'étonnant essor de KASA, *Anahit Minassian*, actuelle directrice, qui dit son désir de développer l'interculturalité et les synergies avec l'Europe, *Anna Tchopourian*, assistante de la directrice, qui nous révéla des talents cachés en nous régaland d'une danse toute en finesse.

Au cocktail dinatoire qui suivit les participants furent heureux de retrouver maints amis et compagnons de voyage. Avec le sentiment d'appartenir à une vaste famille de cœur !

Quinze ans, une étape importante dans la vie d'une Fondation, qui marche vers l'autonomisation tout en restant fidèle à ses intuitions premières **dans 5 secteurs :**

Humanitaire : accompagnement de familles défavorisées, de boursiers, d'enfants et d'adolescents (espaces de jeux et réflexion), soutien matériel et psycho-social.

Formations : para-professionnelles entre le monde des études, clubs de jeunes pour développer la société civile. Et, très novatrice, création d'une plate-forme de formation à distance en arménien, qui désenclave les régions éloignées.

Agriculture : une coopérative à Gogaran, des moutons à Ardjut...

Tourisme alternatif, à la rencontre de la réalité vive du pays et à l'écoute des attentes diversifiées des voyageurs (KASA a formé 100 guides et développe des offres originales).

Constructions et services à des amis de l'Arménie qui veulent y réaliser des projets en toute transparence : suivi de familles, de jeunes, réfections de bâtiments, formations...

Comité de KASA-CH, membres de KASA-ARMENIE, des sponsors et soutiens avec Mme Abgarian et M. Obolensky

Les moyens : en quinze ans KASA, partie de zéro, a trouvé 13 millions de CHF et gère annuellement 250.000 CHF, grâce au soutien de parrains, fondations et collectivités. Elle souhaite constituer un fonds pérenne pour assurer l'avenir de la Fondation à long terme.

Le but de KASA ? La dynamique directrice Anahit Minassian l'a rappelé : avec plus de 20 collaborateurs KASA soutient les Arméniens qui s'engagent démocratiquement dans la vie sociale, économique et culturelle de leur pays. Et développe simultanément savoir, savoir-faire et savoir-être par le biais d'approches participatives qui stimulent la créativité. Ceci en synergie avec plusieurs organisations européennes auxquelles Anahit participe et qui s'impliquent dans la formation des jeunes: une nouvelle Arménie se construit !

V.B.S. et M.B.

Et si vous partiez avec KASA en 2013 ?

28 mars - 7 avril	Arménie pascale	2700 CHF / 2200
16 - 26 mai	Arménie en fleurs	2700 CHF / 2200
29 juin - 13 juillet	Arménie 1 ^{ère} nation chrétienne*	3300 CHF / 2700
8 - 22 juillet	Saveurs d'été (Arménie + Karabakh)	3300 CHF / 2700
13 - 29 juillet	N. Arménie, Géorgie, Est Turquie	3500 CHF / 2900
12 - 22 octobre	Les ors de l'Arménie **	2700 CHF / 2200
12 - 27 octobre	La route de la grenade vers l'Iran : sud Arménie, nord/centre Iran	4000 CHF / 3300
* Version brève sans Karabagh, retour le 9 juillet, 2700 CHF / 2200		
** Prolongation possible vers le sud + Karabagh (+ 4 jours) 3300 CHF / 2700		

Une offre spéciale **pour familles avec enfants** de 7-16 ans, incluant activités spécifiques pour les enfants (visites adaptées, ateliers avec enfants arméniens), logement en B&B :

8-20 juillet (sans avion), parents 1500 CHF/1200 ,
jeunes 1000 CHF/ 800

Organisation de voyages individuels
ou de grands groupes et bon réseau de B&B.
Informations : kasa@kasa.am tél. +41 21 728 50 78

Plus de détails sur notre site www.kasa.am

Tous bénéfiques en faveur des engagements
de KASA en Arménie.

Vient de paraître

**Abou-Lala Mahari
d'Avétik Issahakian
traduit par
Alice Varvarian-Saboundjian**

Editions «Hayastan», Erévan 2012 - 32 p.

«Abou-Lala Mahari», d'Avédik Issahakian, écrit de 1909 à 1911 et traduit en 18 langues, est considéré comme un chef-d'œuvre de la littérature arménienne. Le personnage du poème en sept chants, inspiré d'Abou-l-Ala Al-Maari, poète et philosophe arabe des X-XIe siècles, refuse ce monde injuste et imparfait, rejette l'amour, la femme, l'ami, l'or, la gloire, la loi, la société, la patrie, le pouvoir. Cette œuvre de rébellion marquée par la recherche du soleil, de la justice et de la vérité, représente en même temps un poème d'amour pour l'humanité toute entière.

Après « La Saga des héros de Sassoun » Tome I (2007) et Tome II (2008) et « Mon ami Toumanian » (2011) Alice Varvarian-Saboundjian met ce joyau de la littérature arménienne à la disposition des lecteurs francophones, qui découvriront également des illustrations de Martiros Saryan, une courte biographie et quelques chants populaires-poésies d'Avétik Issahakian.

**Թուրքիայի ազգային
հետախուզութիւնը մեծ թուով
դիմումներ է ստացել հայերէնին
տիրապետողներից**

Թուրքիայի ազգային հետախուզութեան ծառայութիւնը (MIT) յայտնել է, թէ աշխատանքի ընդունուելու համար արաբերէնին, պարսկերէնին, հայերէնին եւ եբրայերէնին տիրապետող մեծ թուով բաղաբացիներ են դիմել:

Ինչպէս տեղեկացնում է թուրքական Hurriyet-ը, Թուրքիայի ազգային հետախուզութեան ծառայութեան տարածած յայտարարութեան մեջ նշուել է, թէ յուլիսի 25-ից իրենք յայտարարել էին, որ անհրաժեշտ են մասնագետներ արաբերէնի, պարսկերէնի, հայերէնի, արաբերէնի եւ եբրայերէնի իմացութեամբ:

Նշում է, որ Թուրքիայի ազգային հետախուզութիւնում աշխատելու համար յիշեալ լեզուների իմացութեամբ մեծ թուով անձիք են հասագանցի միջոցով դիմել: Դիմումների վերջնաժամկետ է նշուել սեպտեմբերի 3-ը:

Թեկնածուները պետք է լինեն Թուրքիայի բաղաբացիներ, ովքեր ծառայել են բանակում: Առաջնութիւնը կը տրուի այն թեկնածուներին, ովքեր կը կարողանան աշխատել Թուրքիայի տարբեր շրջաններում եւ ողջ աշխարհում, ասուած է հետախուզութեան ծառայութեան տարածած հաղորդագրութեան մեջ:

Աւելին, հայերէնից եւ պարսկերէնից 70 բալից աւելի հաւաքած թեկնածուները կ'ազատուեն եւս մէկ օտար լեզու իմանալու բնութիւն յանձնելուց:

(Բնաբան)

**Թուրքիայի համար կոռուղ հայի
ծնողներին կոտորեցին
Կեսարիայում. «Սաբահ»**

Թուրքիայի համար կոռուղ հայի ծնողներին կոտորեցին Կեսարիայում: Այս մասին թուրքական «Սաբահ» թերթում գրում է սիւնակագիր Էնզին Արդըչը՝ անդրադառնալով 1915-ին Չանաքքալի համար մղուած մարտերին: «Արմենալու»-ի հաղորդմամբ՝ հեղինակը նշում է, որ միլիոնաւոր մարդիկ Չանաքքալի գրաւումը թուրքական յաղթանակ են համարում, չնայած այդ ժամանակ կոռու գերմանացի սպաներ էլ են եղել: «Թուրքական զինուած ոյժերի գլխաւոր շտաբի պետը գերմանացի է եղել, բայց յաղթանակը թուրքական է համարուել: Հրամանատարը՝ գերմանացի, յաղթանակը՝ թուրքական», - գրում է թերթը: 1915-ին Չանաքքալի համար մարտում կոռուել են նաեւ արաբներ, եզդիներ, որոնց ջեմալ փաշան ուղարկել էր Սիրիայից:

«Չանաքքալում հերոսաբար կոռուել է նաեւ մի քանի անգլիական նաւեր խորտակած հրետանու հրամանատար հայ սպայ Սարգիս Թորոսեանը: Նա անգամ պարզեատրուել է օսմանեան բանակի շքանշանով, կրտսեր լեյտենանտից հասել է մինչեւ կապիտան: Յենց այն օրերին՝ 1915-ի ամրան սկզբին, երբ նա Չանաքքալում կռվում էր Թուրքիայի համար, իր ծննդավայր Կայսերիի (Կեսարիա) Էվերեկ (այժմ՝ Դեւելի) թաղամասում սպանում էին նրա ծնողներին: 1917-ին նա վերադառնում է Կայսերի, որտեղ ոչ մի հարազատի չի գտնում: Ուղեւորում է Սիրիա (Դեր Չօր)՝ հարազատներին գտնելու համար, որտեղ գտնում է բրոջը՝ Պայծառին: Նա բրոջը գտնում է այնպիսի վիճակում, որ ընթոստանում է Թուրքիայի դէմ եւ 1918-ին միաւորում արաբ ապստամբներին: «Չանաքքալի հերոս Թորոսեանը, ահա թե՛գ հայրենիքի դաւաճան», - ասում էին նրա հօրն ու մօրը սպանողները: Դրանից յետոյ, արտաքսուած շատ հայերի նման նա մեկնել է ԱՄՆ: 1947-ին նա գրել է իր յուշերը՝ «Չանաքքալից մինչեւ պաղեստինեան ճակատ», որն արդէն թարգմանուած է թուրքերէն: Թուրքիայում այդ գիրքը հրատարակել է պրոֆեսոր Այիան Աքթարը, ով լավ նախաբան է գրել», - անելացնում է Էնզին Արդըչը: «Արմենալու»

**14 chercheurs et spécialistes
d'origine arménienne ont participé
au projet du robot Curiosity**

14 scientifiques et spécialistes d'origine arménienne ont participé à la mission du robot Curiosity qui s'est posé sur la planète Mars. L'information provient du site du journal arménien des Etats-Unis asbarez.com. Arpi Garabédian, Avo Demirdjian, Vatché Vorpérian, Alfréd Ghachaki, Felix Sarkissian et Hraïr Ayntablian, ingénieurs en robotique de la NASA qui y ont travaillé sur la partie électronique du robot Curiosity. Garen Khanoyan et Richard Ohanian ont collaboré sur le projet d'atterrissage de l'engin ainsi que sa géo-localisation. Serjig Zadourian et Vazrik Gharkhanian ont participé au montage et au fonctionnement du robot. Gayané Ghazariantz et travaillé sur diverses études liées à l'environnement de Curiosity, Heryn Haroutiounian au vol, Armen Tourian aux mécanismes et Zareh Koridjian à l'animation par ordinateur.

Krikor Amirzayan (armenews)

Khor Virap, puits pieux

par Célian Mace

Une cavité du monastère vit jaillir, en 301, l'Eglise arménienne.

Il y a Khor Virap aujourd'hui. Au pied du monastère arménien, un grillage surmonté de barbelés. De l'autre côté, la Turquie. On voit les paysans kurdes bouger lentement. En arrière-plan, mais côté turc, le mont Ararat et ses neiges éternelles, figure biblique - c'est ici que Noé a débarqué après le déluge - mais surtout symbole du territoire perdu. A la fois fierté et cicatrice. L'immense volcan (5'165 mètres), prisonnier de l'ennemi turc, réminiscence du génocide.

Aux beaux jours, les Arméniens, diaspora comprise, défilent par milliers à Khor Virap. Les habitués descendent tous les ans d'Erevan, à une demi-heure de route, s'accourent sur les remparts du monastère pour contempler leur vieille montagne, avant de se retourner pour entrer dans l'église. L'église, c'est le Khor Virap d'hier. L'histoire arménienne y sainte de chaque pierre grise. Le monastère lui-même est juché sur une colline au milieu de la plaine. Son église principale, Sourp Astvatsatsin (Sainte-Mère-de-Dieu), date du XVIIe siècle. Mais le centre de gravité est ailleurs. Il faut arpenter les murs extérieurs (VIIe), passer sous une porte en pierre et fouiller du regard l'obscurité d'une pièce froide et nue pour découvrir, dans le coin sud-ouest, un puits. Ce trou est la matrice de l'Eglise et de la nation arménienne. C'est de ce souterrain qu'a jailli le christianisme comme religion d'Etat, une première dans l'histoire de l'humanité.

Au fond du puits se trouvait Grégoire Lousavoritch. Avant de devenir saint Grégoire l'Illuminateur, celui qui convertira toute une nation a été le fils d'un traître régicide. Son père, Anak le Parthe, apparenté au roi d'Arménie Khosrov II, avait été soudoyé par l'ennemi de l'époque, les Perses sassanides. Après l'assassinat du roi, en 252, Anak et sa famille sont massacrés. Seul le petit Grégoire survit. Il est envoyé dans les grottes de Cappadoce, élevé par des membres de la secte chrétienne.

L'héritier du trône, le jeune Tiridate, se réfugie à Rome. Il suit une brillante carrière militaire et se passionne pour son empire d'adoption, tout en rêvant de reconquérir son royaume. Pendant ce temps, Grégoire grandit, se marie, a deux enfants, puis renonce à sa famille pour la voie monastique. Lui aussi veut rentrer en Arménie, y propager sa foi. Devenus adultes, les deux orphelins se retrouveront au pays de leurs pères. Tiridate a aidé Rome à repousser les Sassanides. En récompense, l'empereur

Dioclétien lui permet de monter sur le trône de son père. Grégoire est aussi revenu, incognito. Il est secrétaire à la cour. Mais lors d'une cérémonie païenne, il refuse d'honorer la déesse Anahit et son identité est révélée. Le fils d'Anak ose insulter les dieux et le roi? Fou de colère, Tiridate le condamne à périr dans un trou puant, Khor Virap («puits profond»). Grégoire y croupira douze ans.

On peut aujourd'hui descendre dans le boyau au moyen de barreaux tordus. Une maigre ampoule éclaire le puits, large de quatre mètres. L'humidité y est étouffante. Comment Grégoire n'y est-il pas mort? Une veuve chrétienne lui aurait jeté tous les jours un pain frais. Mais que ce soit grâce à cette niche, à sa résistance, à sa foi ou à d'autres bienfaiteurs, Grégoire a tenu. Jusqu'à ce qu'on le rappelle pour... soigner le roi.

Tiridate est en effet devenu fou à cause d'une jeune chrétienne capturée alors qu'elle fuyait les persécutions romaines. S'en étant épris, il l'a demandée en mariage. Rejeté, il plonge dans une telle colère qu'il la torture à mort. Depuis lors, il erre, fou de douleur et de remords. Sa sœur, qui a vu en rêve que Grégoire était vivant, ordonne de le mener auprès de Tiridate. En 301, Grégoire, revenu péniblement à la lumière et à la vie, guérit miraculeusement le roi, son bourreau. C'est le *happy end*. Les ennemis se réconcilient, Tiridate se convertit au christianisme et en fait la religion d'Etat. Grégoire devient le premier saint du pays et premier chef de l'Eglise arménienne. Aujourd'hui, ses reliques sont dispersées un peu partout dans le monde chrétien (notamment une main au Liban et l'autre à Etchmiadzin, près d'Erevan), mais son âme et son histoire sont restées ici, à Khor Virap, au fond de ce trou noir, au pied du mont Ararat.

Libération - 30 juillet 2012

Nettoyages

15, ch. Pré-de-la-Fontaine
CH - 1217 Meyrin

Zaré KURKDJIAN

Tél. 022 785 01 85 - Fax 022 980 02 37 - E-mail: big-net@big-net.ch

Imprimerie La Sirène

2 bis, rue Baylon - CH-1227 Carouge
Tél. +41 22 300 19 39 - Fax +41 22 300 21 66
imprimerie.sirene@bluewin.ch

COMMUNICATIONS

DECES

Madame Nevart Paola Tchamkerten, survenu le 21 août 2012 à Corcelles-Neuchâtel (NE).

Toutes nos condoléances à la famille.

DONS

Pour le repos de l'âme de M. Garabet Tonbazian

Mme Taline Avakian CHF 150.-

Remerciements chaleureux de la part du Comité d'Artzakank-Echo.

Գերմանախօս շուիցերիոյ եւ
Նեոշաթելի Եկեղեցական
Արարողութեանց Ժամանակացոյց

Messes arméniennes en
Suisse alémanique et à Neuchâtel

Թուական Date	Ժամ Heure	Վայր Lieu	Հասցե Adresse
16.09.2012	15 00	Eglise St. Pierre de Cornaux	2087 Cornaux NE
14.10.2012	13 00	Röm. Kath. Kirche	8600 Dübendorf ZH
21.10.2012	15 00	Eglise St. Pierre de Cornaux	2087 Cornaux NE
28.10.2012	14 00	Röm. Kath. Kirche	9424 Rheineck SG
04.11.2012	13 00	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
11.11.2012	14 00	St. Maria Kath. Kirche	8200 Schaffhausen SH
18.11.2012	15 00	Eglise St. Pierre de Cornaux	2087 Cornaux NE
25.11.2012	13 00	Röm. Kath. Kirche	8600 Dübendorf ZH

Pfr. Shnork Tchekidjian Tel & Fax: 044/840 28 24
E-mail: dershnork@hispeed.ch

Concertus Saisonnus
Ville Festival de PIANO 2012

Point Favre – Place Favre – Chêne-Bourg

Vendredi 14 septembre à 20h00

Anne Boëls, Emanuelle Meloni, Luc Baghdassarian

Dimanche 16 septembre à 17h00

Suzanne Husson, Pierre Vincent, Hayk Melikyan

Mardi 18 septembre à 20h00

Aline Jaussi, Michèle Courvoisier et Catherine
Courvoisier, Eva Aroutunian

Vendredi 21 septembre à 20h00

Erich Lauer, Ofir David Khalfi, Catherine Chenu et
Sylvie Koumrouyan

Renseignements et réservations 076 345 80 76

IMPORTANT !

Dernier délai pour recevoir des articles et communications à publier dans notre prochain numéro : **15 octobre 2012**. En cas de retard, veuillez prendre contact avec la rédaction **AVANT** cette date.

RENDEZ-VOUS

Tous les mercredis: de 10h à 16h15, l'Ecole Topalian dans les locaux de la Fondation Topalian (à côté de l'Eglise, 64, route de Troinex). Ouvert à tous les enfants de 4 à 14 ans, débutants ou avancés. Le repas de midi et le goûter sont servis sur place. Renseignements auprès de Nevrik Azadian au 079 827 54 43.

Tous les vendredis: de 15h00 à 19h00, la bibliothèque et le kiosque du Centre Arménien sont ouverts au public.

Reprise des cours
pour l'Ecole et la compagnie Sanahin

le mercredi 19 septembre 2012

Pour les 5 à 35 ans - horaires selon les groupes

Renseignements et inscriptions
christinesedef@hotmail.com

EXPOSITION

Peggy Hinaekian & Roanne Martin
Artistes peintres

Jusqu'au 22 septembre 2012

La Galerie de Grancy
Boulevard de Grancy 24 – 1006 Lausanne
www.galeriedegrancy.com

TEMPS & MUSIQUE, *Les matinales*

HRACHYA AVANESYAN, violon
SEVAK AVANESYAN, violoncelle
Bach, Haendel-Halvorsen

Dimanche 7 octobre à 11h15
Nyon – Grande salle de la Colombière

www.culturel-migros-geneve.ch

A l'occasion du 30ème anniversaire de
l'Association Arménienne Scolaire et Familiale

DINER DE GALA & BAL

Avec **Alexandre Shirinyan** et son orchestre

Samedi, 29 septembre 2012 dès 19h00
Hôtel Crowne Plaza, Zürich
Badenerstrasse 420

Entrée: Frs. 100.- et Frs. 60 pour enfants 7-14 ans
Réservation : Garo Ohanian 078 660 38 31
garo.d@bluewin.ch

21ème anniversaire de l'Indépendance de l'Arménie

DÎNER MUSICAL

Animé par Bartevo Garyan

Samedi, 29 septembre 2012 dès 19h00
Salle Communale de Troinex
Route de Moillebin 20 – Troinex

Entrée : Frs. 70.- membres UAS / Frs. 80.- non-membres

Organisation : Union Arménienne de Suisse
Réservations : 076 412 02 73 – info@uasdirect.com

Սայիտ Չեթինօլլուին Յօղուածը՝ Անատոլուի Հողերն Հայերու Արտաքսումի Մասին

Պատմաբան ու հետազօտող Սայիտ Չեթինօլլու, որ ցարդ հայանպաստ բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ ըրած ու գիրքեր հրատարակած է, համացանցի վրայ ունի նոր յօդուած մը, ուր կը պատմէ, թէ հայերու «տեղահանութենէն» ետք, երբ պատերազմը վերջացաւ, պետութիւնը ամէն ինչ ըրաւ, որպէսզի հայերը չկարենան վերադառնալ, վերադառնալ ուզողներու առջեւ դրուեցան այնպիսի արգելքեր, որոնք անյաղթահարելի էին:

Շատ բան գրուած է այն մասին, թէ հայերը ինչպէ՛ս իրենց հայրենիքէն վտարուեցան ցեղասպանութեան գործադրութեան ընթացքին: Անոնցմէ ոմանք կըրցան անշուշտ ողջ մնալ, ճողոպրիլ մահուան ճիրաններէն: Այսօր ցեղասպանութեան գործադրութեան մասին ինչ որ գիտենք, գիտենք այդ վերապրողներուն պատմածներէն: Բնական է, որ պատերազմի աւարտին այս մարդիկը պիտի ուզէին վերադառնալ իրենց հայրենիքը: Ամէն մարդ գիտէ, որ հայերը շատ կապուած էին իրենց հայրենիքին: Եթէ մէկդի ընենք անոնց ազգաբնակչական եւ պատմական կեանքի մասին առկայ գրականութիւնը, անդին՝ տակաւին կը մնայ շատ ստուար գրականութիւն մը, որուն մէջ հայերը կարօտով կը խօսին ամենէն անմարդաբնակ շրջաններու իսկ ծաղիկին, միջատին, եւ ինչ-ինչ մանրամասնութիւններու մասին: Այս շատ լայն գրականութեան ուսումնասիրութեամբ է, որ կարելի է երեւան հասնել ու վերստին գրել Անատոլուի իրական պատմութիւնը: Անատոլուի ամենէն հեռաւոր անկիւններուն իսկ պատմութիւնը թաղուած է այս լայն գրականութեան մէջ:

Չեթինօլլու կը պատմէ, որ թրքական կառավարութիւնը ցեղասպանութենէն վերապրող հայերուն մասին հրամանագիր մը հրատարակեց ու զայն դրկեց բոլոր սահմանադռներուն ու զինուորական հրամանատարութիւններուն: Հրամանագիրը կը բաղկանար 11 յօդուածներէ: Այս յօդուածները այնպէս մը գրուած էին, որ այլեւս հայերու մուտքը մնացած էր սահմանադրան պաշտօնեայի խղճմտանքին ու զնահատանքին: Յօդուածները ծանր էին: Բայց անոնց մէջ կար յօդուած մը, որ այլեւս ծիծաղելիութեան սահմանն ալ կ'անցներ: Այդ յօդուածին համաձայն, կը պահանջուէր, որ սահմանէն ներս կրնային ընդունուիլ այն հայերը, որոնք իրենց հետ պիտի ունենային միևնչեւ նոր հունձք բաւելու չափ սննդեղէն: Այս խեղճ մարդիկը, որոնք իրենց ամէն ինչը թողով քսուրուած էին, դրկուած էին դէպի մահուան ճամբայ, որոնք իրենց հասած տեղերը ապաստանած էին գաղթակայաններու մէջ, կէս ծարաւ, կէս անօթի, վերադարձին ինչպէ՛ս կրնային իրենց հետ ունենալ բաւարար սննդեղէն: Մանաւանդ որ անոնք չէին գիտեր, թէ ինչպիսի՞ պայմաններ իրենց կը սպասէին, եթէ վերադառնային:

Remerciements

La rédaction du journal *Artzakank* remercie chaleureusement et sincèrement les fidèles annonceurs, les membres cotisants (souvent généreux) et les chers donateurs de leur soutien permettant la parution ininterrompue du journal depuis plus de 25 ans. Un grand merci également à toutes les personnes qui écrivent des articles et ainsi contribuent au succès du journal.

ՀՆՈՐՅԱԿԱԼԻԷ

Արծազանգ երկամսեայի խմբագրական կազմը իր խորին երախտագիտութիւնը կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք իրենց ծանուցումներով, նուիրատուութիւններով եւ առատածնն անդամավճարներով ապահովեցին թերթին անխափան լոյս ընծայումը աւելի քան 25 տարիներէ ի վեր: Վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ նաեւ բոլոր այն անձերուն որոնք իրենց յօդուածներով կը սատարեն թերթին յաջողութեան:

AVIS A NOS LECTEURS

Artzakank publiera une édition spéciale dédiée au 50e anniversaire de l'imprimerie arménienne, que vous trouverez prochainement dans vos boîtes aux lettres.

**UNIVERSITE DE GENEVE
UNITE D'ARMENIEN**

Le programme des cours 2010-2011
peut être consulté sur :

<http://www.unige.ch/lettres/meslo/armenien/programme.html>

ԱՐԶԱԳԱՆԳ ARTZAKANK - ECHO

Case postale 153 - 1211 Petit-Saconnex 19
Responsable de la publication :
Maral Simsar-Tonbazian
Tél : 022 700 36 85
Courriel : artzakank@worldcom.ch

Այնուհանդերձ, գտնուեցան փոքրաթիւ հայեր, որոնք յաջողեցան վերադառնալ: Եւ ի՛նչ պատահեցաւ: Այս անգամ ալ Անգարայի կառավարութիւնը արգիլեց նախ բոլոր հայերուն, ապա նաեւ միւս փոքրամասնութիւններու տեղափոխութիւնն ու ճամբորդական ազատութիւնը: Հայերը եւ փոքրամասնութիւնները պիտի մնային հո՛ն, ուր էին, չէին կրնար ուրիշ տեղ երթալ:

Չեթինօլլու այս մասին գտած է բազմաթիւ փաստաթուղթեր, որոնց մասին կու տայ փաստացի տուեալներ:

«ՆՈՐ ՄԱՐՄԱՐԱ»

PREMAT S.A.
IMPORT - EXPORT
9, RUE DES ALPES
TEL. 022 731 69 35
CH - 1201 GENEVE

ARATOURS Travel Services
Tél: +41 26 322 7777
Fax: +41 26 322 7767
E-mail: info@aratours.ch
Web: www.aratours.ch

ARMENIE
- Voyages culturels
- Randonnée de montagne
- Appartements à Erévan
- Service de transport
- Billets d'avion
- Service de traduction

Ջոիդեքսիայի Միութիւն Union Arménienne de Suisse

KHOROVADZ DE L'UNION ARMÉNIENNE DE SUISSE

« Ce qui est bien avec l'UAS, c'est qu'une tradition se forge dans ses activités » a confié un des présents à notre fête du dimanche 19 août. Eh oui, le Khrovadz de l'UAS est devenu une fête à laquelle est conviée chaque année notre communauté. Cette année encore, malgré la période des vacances et la chaleur estivale, plus d'une centaine de personnes se sont retrouvées autour d'une ambiance détendue et festive.

La fête a commencé par la prière et les bénédictions du Père Hayrik Hovhannisyan. Après cette partie officielle, la musique arménienne a retenti pour accompagner les éclats de rire des enfants dans la piscine gonflable préparée par le comité comme surprise pour les participants.

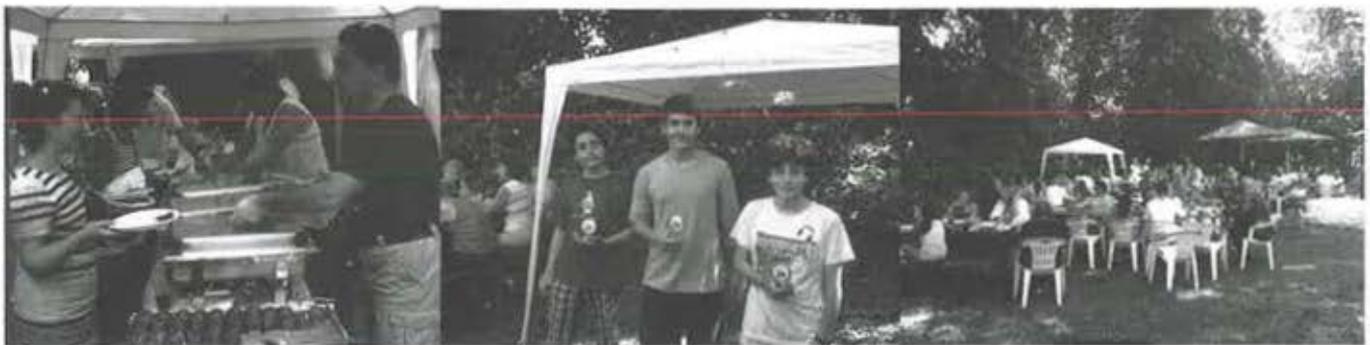
Le menu était riche : sangria en apéro, une assiette de mezzés en entrée, les Kebabs d'Alexis, le riz pilaf, des tomates et poivrons grillés comme plat principal. Il y avait de la saveur, de la fraîcheur et beaucoup de couleurs.

Le comité de l'UAS était au complet : Zareh au buffet, Nejdeh aux brochettes, Astrig et Garo au service, Armenouhi et Talar à la cuisine, Arnaud et Shant qui couraient dans tous les sens... A ne pas oublier nos amis Vatché, Alexis, Raffi, Ani, Gariné et Christophe pour leur aide précieuse. Quelqu'un nous a même appelés « Le Dream team ». Quel plaisir d'entendre un tel compliment !

Ensuite, place aux desserts avec toutes sortes de friandises : gatas, tarte à la poire, gâteau au chocolat et des pastèques sucrées et fraîches.

Après le café, les fans de backgammon sous surveillance du maestro Garo ont pu se mesurer l'un contre l'autre. Une ambiance particulièrement agitée régnait à la table de nos amateurs de backgammon et après quelques parties tendues Robert Ghouchian a remporté l'édition 2012. Toutes nos félicitations au vainqueur.

Le tournoi d'échecs organisé par notre ami Raffi Garibian, a donné les résultats suivants : 1. Christophe Kurkdjian, 2. Armen Garibian, 3. Alik Garibian. Un grand bravo à nos chakhmatistes.

Le comité remercie tous ceux qui ont participé à cet événement ainsi que celles et ceux qui ont apporté leur aide à la réussite de cette journée bien agréable.

Le prochain évènement auquel se prépare l'UAS, est le dîner dansant animé par Bartevo Garyan. Ceux qui connaissent ce chanteur stambouliote, peuvent témoigner de son don de créer une ambiance extraordinaire et rendre votre soirée inoubliable. Réservez d'ores et déjà votre soirée du 29 septembre 2012 à la belle salle communale de Troinex afin de partager avec nous cette soirée dansante.

Participer aux événements organisés par l'UAS est une façon de témoigner de votre engagement, attachement à la communauté arménienne.

Votre comité